

קורס ACI מס' 8: מוות, עולמות של קיום והקץ למוות

שלב שני בלימודי ה-*Abhidharma*

על-פי שיעוריו של גשה מייקל רואק'

תרגום, עריכה והגשה

לאמה דבורה-הלה

כוכב יאיר, דצמבר 2006

שיעור 5

יצורי הבארדו

אמרו:

བར་དོ།

Bardo

בארדו זה עולם הביניים, בין המוות ללידה החדשה. והיצורים שחיים בבארדו הם נקראים בטיבטית

བར་དོ་བ།

Bardowa

יש להם עוד שם, אמרו:

དྲི་ས།

Dri Sa

דרי סה זה בעצם *Tri Sa*, *Tri Sa*,

Tri זה – ריח.

ו-*Sa* זה – אוכל. אז זה מי שניזונים מריחות. אומרים עליהם שהם ניזונים מריחות.

אנחנו נחזור ל**אבהידהרמה קושה**, לדאלאי לאמה הראשון, גיאלווה גנדון דרופ – *Gyalwa Gendun Drup*.

כל הנושא של הבארדו במסורת הבודהיסטית הטיבטית - יש מסורות שונות שמספרות סיפורים שונים. אולי שמעתם על '**ספר המתים**' שהוא כולו על חוויות בבארדו. (לא של סוגיאל רינפוצ'ה, '**ספר החיים והמתים**'. '**ספר המתים**' מלפני 1,000 שנה). הלאמות שלנו אומרים שהוא מסולף. כן. אני אתן לכם את העובדות כמו שלימדו אותי, וצריך ידע מדויק. מאוד חשוב ידע מדויק במה שקשור למוות, כי זה מה שקובע אם נצא או לא נצא. וגם חשוב מאוד לשמור מסילופים.

אז מה בקשר ל- *Bardowas* ?

אז קודם כל אם אתם זוכרים דיברנו על צורות שונות של לידה. ה *Bardowas* נולדים לידת נס. הם באים שלמים. אין להם הורים. ויש לנו ספקות לגבי הקיום שלהם בכלל, כי אנחנו לא פגשנו, לא ראינו. מאסטר ואסובנדהו **באבידהרמה קושה**, מנסה לעזור לנו כי הוא מבין שיש לנו ספקות. והוא נותן לנו הוכחות.

הוכחות לקיומו של הבארדו

שלוש צורות להשתכנע במשהו

יש שלושה סוגים של הוכחות, באופן כללי:

1. סוג אחד זה **אם חוויתם משהו באופן ישיר** – אם פגשתם אחד כזה למשל, בהקשר שלנו, אז אתם כבר יודעים, כבר לא צריכים לשמוע את זה מאף אחד אחר ואם מישוהו אומר לכם אחרת, אתם כבר יודעים. זה בכל דבר ככה, כן? אם חוויתם משהו באופן ישיר, אז לא משנה מה מישוהו אחר יגיד, אתם כבר יודעים כי יש לכם את החוויה הישירה. אז זה הכי טוב. אם יש חוויה ישירה זה הכי טוב.

אם אין, אז יש עוד שני סוגים של הוכחות שמשמשים בהן בבודהיזם:

2. האחת, שמשמשים בה הרבה מאוד, זה **לוגיקה** – באמצעות ההיגיון. הוכחות לוגיות. וזה ענף שמאוד מפותח בבודהיזם הטיבטי. לא התחיל אצלם, אבל הם פיתחו אותו בצורה מדהימה, במיוחד זרם הגלוקפה שדרכו למדתי ואותו אני מעבירה הלאה. כאן הוא נותן לנו גם הוכחות לוגיות. תכף נזכיר אותן בקצרה.

3. **והסוג השלישי של הוכחות שיש, זה הוכחות שהן מתבססות על הבודהה**. בשביל בודהיסט זו הוכחה. להגיד 'הבודהה אמר' זו הוכחה. בדרך-כלל, אם אני אומרת לכם שאני ראייתי כך וכך מעשי נסים, זה לא בהכרח משכנע אתכם כי אתם לא ראייתם, ואתם לא יודעים אם להאמין לי או לא. אם הייתם בטוחים שכל מלה שלי אמת, אז זה היה נימוק טוב. אני אגיד לכם: 'אני ראייתי', ואז אתם תקנו את זה ממני וגמרת. אבל זה לא המצב. יש לנו ספקות.

מדוע אנו יכולים להאמין לבודהה?

לעומת זה, את הבודהה, אם אנחנו בודהיסטים, אנחנו כן מאה אחוז קונים. למה? הבודהה ידע שאנחנו נטיל בו ספק, אז הוא טרח הרבה מאוד כדי קודם לרכוש את אמוננו, כדי שנאמין לדברים שאנחנו לא יכולים לראות בעצמנו. כמו כל הסיפורים על חוקיות של קארמה, ועל איך קארמה בדיוק עובדת, ולמה יש לי צבע שיער כזה ולא אחר, כל זה הבודהה רואה ישירות. אנחנו לא רואים ישירות, אז למה שנאמין לו? למה בכלל שנאמין למישהו? הוא צריך לרכוש את אמוננו, או היא צריכה לרכוש את אמוננו כדי שנאמין להם.

מה עשה הבודהה? כשהוא לימד את ארבע האמיתות הנאצלות, הוא התחיל מהאמת הראשונה – האמת של הסבל. **מכל האמיתות, זאת היחידה שאנחנו יכולים לאמת בעצמנו**. את האחרות אנחנו צריכים להאמין לו, ואחר-כך ללכת בדרך ולהיווכח בזה. אבל זאת, אנחנו לא צריכים לעשות כלום – רק להסתכל.

הבודהה הרחיב לדבר על הסבל. הנה עכשיו עשינו שיעור שלם על סוגי סבל שאתם יכולים להזדהות איתם. דיברנו וכולם אמרו 'כן', אתם מכירים. הא! כן, אתם מכירים, מכירים. אז ככל שמתעמקים בזה יותר, יותר ויותר רואים שהתיאורים של הבודהה, אין בשום מקום. אין אף אחד שעשה את זה בצורה כל-כך מלאה וכל-כך מפורטת כמו הבודהה, ולא בגלל שהסבל הוא דבר כל-כך נשגב ונעלה, אבל בגלל שאם את זה אנחנו חווים וכשאנחנו שומעים את התיאור, אנחנו אומרים: 'האדם הזה מדבר אמת. הוא הבין. הוא מדבר מתוך הבנה'. כי אנחנו יכולים לאמת את זה שהוא אומר אמת.

ואז, אם יש בי תבונה ואם יש בי את הקארמה הנכונה, ואם עשיתי הרבה חסד, אז יכול לבוא השלב הבא שאני אגיד לעצמי: 'פה כל מילה הייתה אמת אז יש סיכוי שהוא גם אומר אמת בדברים שאני לא יכולה לאמת באופן ישיר לעצמי'. ואז, אני אולי אקשיב ואולי אצמד קצת בדרך, ואז אני אתחיל לבדוק את זה בעצמי. כרגע אני לא יכולה, לא הכל. חלק אני יכולה חלק לא.

אז במה שנוגע לבארדו, זה דוגמה כזאת. אז מאסטר ואסובנדו הוא נותן לנו שני סוגים של הוכחות: לוגיות וכאלה שמסתמכות על הבודהה.

הוכחה לוגית חייבת להיות נכונה

אז נתחיל מהלוגיות. ואני רוצה להגיד לכם: הלוגיקה הבודהיסטית, יש הרבה ללמוד עליה, וזה לא בהכרח כשאתם שומעים הוכחה כזאת מיד קניתם אותה והשתכנעתם.

כדי שהוכחה כזו תשכנע אתכם, אנחנו צריכים להתחיל מאותו מקום. אני צריכה להתחיל אתכם ממקום שאתם מסכימים איתי, ואז לקחת אתכם בצעדים שאתם מסכימים לכל צעד, להביא אתכם למסקנה שאני טוענת שהיא נכונה, שאתם עוד לא ראיתם אותה בעצמכם. אז אם התחלנו ממקום שאתם מסכימים איתי, ואם אתם מסכימים ללוגיקה, ואם הלוגיקה בסדר; היא ישרה, היא לא מעוותת, היא לא מסולפת, אז המסקנה משתמעת, ואז בעצם אתם מאמינים בזה גם כן.

על א' אנחנו מסכימים. אני אומרת: מ-א' נובע ב'. אם אתם גם מסכימים איתי לתהליך של ההוכחה, אז בעצם אתם גם מאמינים, ב-ב'. נכון? רק עוד לא שמתם לב; ואז אני בעצם מגלה לכם מה שאתם לא שמתם לב שאתם בעצם מאמינים, ואז ההוכחה תופסת ועובדת.

זה לא תהליך כל-כך קל. צריך למצוא בדיוק את ה-א' נכון. צריך שהלוגיקה תהיה מושלמת, שלא יהיה בה טעויות. ולכולנו, גם אלה מאיתנו שקיבלנו השכלה פורמאלית בתחומים האלה, אנחנו מזייפים בלוגיקה, מי יותר מי פחות. וכל התהליכים של הפולמוסים, מאוד משפשים את הלוגיקה. אז אנחנו נתחיל, ניתן קצת, ניתן הוכחה אחת.

הוכחה לוגית לקיום הבארדו

הוכחה ראשונה שהם נותנים, היא הוכחה של השוואה. והשוואה שהם מביאים שמה, הם אומרים **כדי שהזרע יהפוך לעץ, צריך נבט באמצע. העץ לא בא ישר מהזרע.** אז זה ברור, נכון? על זה כולם מסכימים. אז עכשיו הם אומרים אותו דבר עם האדם שנפטר, למשל. אם אנחנו כבר מסכימים שהתודעה נשמרת ושהתודעה לא מתה, אז התודעה צריכה להתגלגל לאן שהוא.

חוץ מהיוצא דופן הזה של החסרי צורה שזה מיעוט קטן מאוד של היצורים, אז אנחנו צריכים להתגלגל באיזה שהוא גוף. נגיד שיש לנו את המזל הטוב וניוולד שוב כבני-אדם. אנחנו צריכים למצוא את ההורים שלנו, אנחנו צריכים לעבור מפה לשם. המעבר הזה צריך איכשהו להתבצע. זה הבארדואה עושה. במקרה יש פולמוסים שהוא מביא. מישוהו אומר: 'אז למה שזה לא יהיה לקפוץ מפה לשם סתם ככה?' אז הוא נותן כל מיני נימוקים.

מהקהל: זאת אומרת שהבארדואה זה הנבט?

המורה: כן, זה הנבט. יש שמה השוואה לראי ולעוד כל מיני, תקראו לבד.

הוכחות לקיום הבארדו שמסתמכות על דברי הבודהה

ועכשיו, ההוכחה מהכתובים. **מביאים ציטטות מהבודהה.** הסיבה שאנחנו מביאים את ההוכחות האלה מהכתובים, זה בגלל שאתם תראו כשאתם קוראים את הדברים האלה, יעלו בכם התנגדויות להוכחות הלוגיות. זה לא בגלל שהן לא נכונות, כי אתם לא תוכלו להפריך אותן גם. כמו שיש לנו התנגדויות לגבי הקיום של המשך החיים אחרי המוות, למרות שאנחנו לא יכולים להפריך את זה, אז זה אותו סוג התנגדויות יעלה, ויום אחד, זה הכל יסתדר וזה יהיה מאוד ברור. ועד אז, אנחנו צריכים להסתמך על סמכות כמו הבודהה.

הוכחה ראשונה

ויש ציטטה אחת מסוטררה שבה הבודהה מלמד על 'שבעת סוגי הקיום'. באותה סוטררה הוא גם כולל את הבארדו. הבודהה שמה מדבר על הששה סוגים שאנחנו דיברנו עליהם פה וגם הוא מדבר על הבארדו. אז הנה,

הוא דיבר על זה. וזאת נחשבת בבודהיזם סיבה טובה לקבל את זה: כי הבודהה אמר, כי הבודהה לא משקר. אין לו שום סיבה לשקר, והוא אף פעם לא שיקר.

הוכחה שנייה

סיבה שנייה, שוב ציטטה מהבודהה. יש סוטרה אחרת שבה הבודהה מתאר שלושה תנאים שנחוצים כדי שייולד אדם. אז הוא מונה שלושה תנאים כדי שייולד אדם:

1. קודם כל, הוא אומר, צריך שתהיה אישה שמשוגלת להרות – זאת אומרת, היא עדיין בגיל של פריון. זה תנאי ראשון.

མ་རུང་ལྷ་མཚན་དང་ལྷན་པ།
ma rung da-tsen dang denpa

2. תנאי שני; צריך שיהיו אבא ואימא שמקיימים יחסי מין.

པ་མ་ཚགས་ཤིང་ལྷན་པ།
pa ma chak shing trepa

3. ותנאי שלישי; צריך שיהיה בארדואה, כזה Dri Sa שאוכל ריחות, שנמצא בסביבה. תיכף נפרט מה הוא עושה שם.

དྷི་ཟེ་ཉི་བར་གནས་པ།
dri sa nyewar nepa

אז מעצם זה שהוא מזכיר אותו בשלושת התנאים, זה נחשב הוכחה שהבודהה נותן לקיום של ה-Bardowas האלה, כי הוא מדבר עליהם.

הוכחה שלישית

ציטטה שלישית מהבודהה, זה מקום אחר שבו הבודהה מתאר איך אפשר להגיע לנירוונה. והוא מתאר חמישה מצבים שונים שבהם אפשר להגיע לנירוונה ולא נפרט אותם כאן, אבל אחד מהם שהוא מונה שם, זה בבארדו. אנחנו יכולים להגיע לנירוונה בבארדו ואפילו להארה שלמה אפשר להגיע בבארדו. בתנאים מאוד יוצאי דופן כמובן, אבל זה אפשרי.

ההמלצה של המורים שלי, זה לא לסמוך על זה. אל תסמכו על זה. תעשו את כל המאמצים להגיע בחיים האלה, כי המיינד אז צריך להיות מאוד יוצא דופן שיהיה לנו מספיק שליטה, כדי להגיע להארה בבארדו. אנחנו צריכים להיות בשליטה בכל התהליך וזה מאוד נדיר שמישהו יהיה בשליטה בתהליך המוות שלו. לאמות גדולים הם בשליטה. כל התהליך הזה של המוות הוא משהו אחר. הם, במדיטציה של הארה. קן רינפוצ'ה למשל. אחרי שפסקו סימני החיים, הוא היה במדיטציה של חמישה ימים לפני שבאו הסימנים שהמיינד עוזב את הגוף.

הוכחה רביעית

עוד הוכחה אחרונה מהבודהה, זה לא ממש הוכחה, זה הערה. אלה מכם ששמעו את קורס 5 על קארמה, יש שם חמישה מעשים מיידים. זוכרים? הם נקראים מיידים, בגלל שאם אדם מבצע אותם, מייד אחרי הגלגול הזה הוא נופל לגיהנום. זה מעשים כל-כך חמורים, שמספיק לעשות אחד מהם בחיים האלה, ומובטח לאדם הזה גיהנום, מייד בגלגול הבא אחרי זה.

מהקהל: בלי בארדו?

המורה: אז זהו, אז המלה 'מיידים' מבלבלת. הפרשן אומר לנו: זה לא נכון שזה בלי בארדו. **המילה 'מיידים'** מתכוונת שמייד אחרי החיים האלה, לא יהיה גלגול אחר ביניהם, אבל יהיה בארדו ביניהם. קצר מאוד; מי שעובר לגיהנום, הבארדו הוא צ'יק צ'ק.

חמישה מעשים מיידים

מהקהל: מי זה החמישה הדברים האלו?

תשובה: כתוב שמה ככה:

1. **רצח של אימא.**
2. **רצח של אבא** (זאת אומרת רצח של אימא יותר חמור מרצח של אבא ושניהם חמורים במיוחד)
3. **רצח של ארהט.** ארהט זה מי שהגיע לנירוונה.

תלמידה: רצח של מורה

המורה: זה לא כתוב שמה. כתוב שמה:

4. **ניסיון לפגוע בבודהה.** אי אפשר לרצוח את הבודהה אבל אפשר לנסות. אז ניסיון לפגוע בבודהה.
5. **ופילוג בסנגהה.**

מה זה פילוג בסנגהה? מדובר על המעשה המייד שקרה בתקופתו של הבודהה, שקם אחד מתלמידיו שהיה גם קרוב שלו,¹ והתחיל לקומם תלמידים נגד הבודהה ואמר: 'הבודהה לא מלמד נכון. תבואו איתי. אני אלמד אתכם נכון'. זה נחשב מעשה כל-כך חמור שמייד אחרי זה בא גיהנום. לנו היום, אנחנו לא יכולים לעשות את המעשה הזה, כי זה היה בתקופתו של הבודהה, אבל אנחנו יכולים להתקרב לשמה. אנחנו לא רוצים אפילו להתקרב לשמה, אפילו משהו שמזכיר את זה.

הקשר הכי חשוב: תלמידים ומוריהם

מה זה פילוג? זה לקחת תלמידים ממוריהם. האם זה קל לעשות? נורא קל. מישוהו יושב בשיעור דהרמה, בא לתומו, ומתחיל להתרשם מן המורה, אבל הוא עוד לא יודע והוא עוד לא בטוח, והוא עוד צריך לבדוק. וזה תהליך טבעי, ואנחנו מעודדים בדיקה, ואתם לא יודעים מה קורה בראש של כל אחד. ומישוהו קם ומתחיל להטיל ספק באותו מורה, בציבור. אז התלמיד שעוד לא קבע את דעתו ועוד לא החליט, יכול להיות שזה ידחה אותו מאותו מורה. זה לוקח מהתלמיד הזה את הסיכוי להארה עם אותו מורה.

וצריך להבין שכל המורים באים מתוך החלק הטהור שבנו, שהוא עטוף בצעיפים של בורות. הסיבה שאנו בכלל פוגשים מישוהו שמלמד אותנו דהרמה, או מורה רוחני בכלל, זה בגלל שמתחיל להבקיע טיפ טיפה אור דרך החומה הכבדה הזאת שהלב שלנו עטוף בה. אנחנו מתחילים לפגוש מישוהו ומתחילים להשליך על הדברים האלו: 'הו, פה, יש דברי חוכמה או יש דברי טעם'. זה לא במקרה. זה בא מאיתנו. זה כי הקארמה הבשילה בשבילנו להשליך. הם היו שם כל הזמן.

¹ שמו היה דוונדטה, והוא היה בן-דודו של הבודהה.

מישהי שאלה אותי בהפסקה: 'אז למה הדברים האלה היו בסוד כל הזמן, אם הם כל-כך חשובים?' **הם לא היו בסוד. האבידהרמה קושה** כבר כמעט 2,000 שנה. עוד לא פגשנו אותם, כי עוד לא הבשילה הקארמה. כשהיא מבשילה, נפגוש אותם. כשהיא מבשילה אי-אפשר לעצור אותם מלהגיע אלינו, ועד שהיא מבשילה - לא נפגוש אותם. אותו דבר עם מורים. כשאנו מתחילים כבר לפגוש אותם, זה בגלל שמציצה טיפ טיפה קארמה – כזאת, טובה, נפלאה. תלמיד רציני בדרך בוודאי לא ירצה לגרום למצב שהוא מונע מעצמו לפגוש מורים.

מה הזרעים הקארמיים שיפגישו אותנו עם המורים שלנו? זה לכבד את המורים שכבר פגשנו. וזה הולך אחורה עד למורה בכתה א' וזה הולך אחורה לאימא ולאבא. הם לימדו אותנו לדבר, לכפתר את החולצה, לאכול, להתנהג בחברה. כל מה שחשוב, נכון? זה הולך לכיבוד אב ואם, לכן זה כל-כך חשוב, ולכן העבירה הזאת היא כל-כך חשובה. אב ואם גם נתנו לנו גוף שבלעדיו, אי-אפשר להגיע להארה, אז הם הופכים לאובייקט מאוד חשוב.

**ההורים הביולוגיים עזרו לנו לחיים האלה.
מורים לדהרמה, מורים שמסבירים לנו את הדרך להארה,
עוזרים לנו לא רק בחיים האלה - הם עוזרים בכל דרכנו הרוחנית.**

קשר הלב איתם הוא מאוד חשוב. מובטח שלא נמצא אותם אם נתחיל להטיל דופי במורים שכבר פגשנו. אז זה הדבר האחרון שאנחנו רוצים לעשות גם בשביל עצמנו וגם בשביל זולתנו.

אם נרחיק אחרים ממוריהם, אנחנו יורים לעצמנו ברגל. אנחנו הורגים את הסיכויים שלנו להארה בחיים האלה. אנחנו לא נפגוש את המורה הזה שאנחנו כל-כך מייחלים לו. לכן כל ההתנהגות סביב מורים וסביב סנגהה, נחשבת כל-כך חמורה.

עכשיו, החמישה מידיים, הם נרשמו **באבידהרמה קושה** שזה היניינה. אתם זוכרים? ובהיניינה, יש הרבה פחות דגש על המורה מאשר במהינינה. במהינינה, יש לימוד מאוד מפורט על החשיבות של המורה והיחס למורה, ואיך להתייחס למורה במחשבה ובמעשה - כל זה מאוד מפורט. בהיניינה הרבה פחות, אבל העובדה שמופיע המעשה המידי הזה של פיצול בסנגהה שקשור בהרחקת תלמידים מהבודהה, מעידה עד כמה זה קריטי.

אנשים לא כל-כך יודעים, כי מורים לא כל-כך בקלות מלמדים את ה-teachings האלה כי:

א. במערב קשה ללמד אותם כי ההתניה שלנו היא מאוד שונה. הרבה זמן המורים הטיבטים לא רצו ללמד בודהיזם במערב. כי לא האמינו שזה יצליח בגלל היחס הגאה של אנשי המערב למורים. **לאמה יֶשֶה**.² Lama Yeshe היה אחד הראשונים שהתחיל לעשות את זה, הוא היה בשנות השבעים.

מהקהל: וגם אז הייתה עליו ביקורת?

המורה: ואז באה עליו ביקורת עצומה, לאמה ישה היה טיבטי והוא חשב שהגיע הזמן, והוא הקדיש את חייו ללמד את אנשי המערב. הוא למד אנגלית, הוא למד פסיכולוגיה מערבית כדי שיוכל לדבר אתם בשפה שלהם. הוא עשה הרבה מאמצים להגיע לתלמידים במערב. הוא הקים דורות של תלמידים נפלאים. לאמה זופה היה תלמיד שלו. הוא היה לאמה נפלא, מואר. הוא חטף קיטונות של רותחין. ועד היום, היחס למורים במערב דורש הרבה הרבה לימוד וטיפוח.

ב. ומכיוון שהלימוד הזה, כל מורה שנותן אותו, זה נשמע לתלמידים כאילו שהמורה מעוניין בכבוד וכך הלאה, אז הרבה מורים מחליטים פשוט לא לדבר על זה.

² לאמה ישה – היה תולקו (כלומר גלגול של ישות מאד מתקדמת) טיבטי שהחליט, בסוף שנות הששים של המאה העשרים, לבוא וללמד את אנשי המערב, והיה בין הראשונים שעשו כך. (קן רינפוצ'ה, גשה לובסנג תרצ'ין עשה כך זמן קצר לאחר מכן).

גשה מייקל, הרבה שנים, הוא לא לימד את זה, מתוך הבנה שאנשים פשוט לא יבינו אותו נכון. והתוצאה שאני ראיתי, שהמון אנשים עשו הרבה שגיאות ביחס שלהם למורים. יותר מאוחר, כאילו בבת אחת נפרץ איזה סכר, וכל המורים שלי התחילו ללמד את זה. גם קן רינפוצ'ה, גם לאמה ארט, גם גשה מייקל. אולי הגיע הזמן. אישית, ראיתי אנשים עושים טעויות שאולי לא היו עושים אותן אילו קיבלו את ה-teaching. הם פשוט לא ידעו ונגרמו נזקים.

אז אני חושבת שבזה אני אפסיק כאן. אני רק רוצה להעיר אתכם לחשיבות הנושא הזה.

מדוע לא די בהוכחה של עדות (על קיום הבארדו)?

כן. אז, אנחנו עד עכשיו היינו עסוקים בהוכחות מהבודהה על הקיום של הבארדו. נכון?

ונשאלת השאלה, [מאסטר] ואסובנדו היה ישות מוארת, למה שהוא לא יבוא ויגיד לנו: 'אני ראיתי אותם?' הוא לא אומר את זה בשום מקום. הוא לא אומר: 'תשמעו, אני ראיתי, הנה אני מספר לכם מה שראיתי'. למה הוא לא אומר את זה? כי זה לא הוכחה משכנעת. עד שנשתכנע שהוא מואר, אנחנו לא נאמין לו. הלאמות נמנעים מסוג כזה של הוכחה, כי אם אני אגיד לכם שראיתי, אז אתם תגידו: 'טוב. את ראית. אבל אני לא ראיתי'. אוקיי, אז זה לא משכנע, ואנחנו נמנעים מהוכחות כאלה.

מהקהל: שאלה טכנית, הבארדו. גם הוא בסמסרה?

המורה: כן. הבארדו מופיע בטבעת הזאת פה³, אלה שיורדים למטה ואלה שעולים למעלה.

תיאור של יצורי הבארדו

עכשיו נעבור, לתיאור של יצורי הבארדו.

• איך הם נראים?

יש להם גוף שהוא קצת כמו הרוחות, גוף מאוד מאוד מעודן, יכולים לעבור דרך קירות. ברגע המוות, יש מה שנקרא **קארמה משליכה**: מכל הקארמות שיש לנו, אחת עלתה בהגרלה, והיא שולחת אותנו לקיום הבא שלנו. יחד עם הקארמה הזאת, כבר נקבע איזה גוף נקבל בגלגול הבא ובהתאם לזה, יהיה את הגוף של הבארדו. הבארדואה, יש לו את הגוף לפי הגלגול שאליו הוא הולך.

אז למשל,

- היצורים שהולכים לגיהנום, הצבע שלהם, אומרים, כמו עץ חרוך. זה הצבע שמתואר.
- אלה שהולכים להיות בעלי-חיים, יש להם צבע של עשן.
- אלה שהולכים להיות פרטות הם שקופים, כמו מים.

³ המורה מצביעה על גלגל החיים.

- אלה שהולכים להיות בני-אדם, וגם האלים באותה חבילה אלה הם זהובים. הם נראים כמו ילדים בני חמש זהובים.
- אלה שהולכים לעולם הצורות, הם מופיעים כמו אדם מבוגר לבוש. הלבוש מעיד על צניעות.
- מה עם אלה שהולכים לעולם חסרי הצורה? לאלה גם אין גוף בארדו. יש מיינד של בארדו.

• **כמה זמן הם חיים?**

הם חיים בדרך-כלל לא יותר משבעה ימים. תוך שבעה ימים הם בדרך-כלל כבר מצאו את הגלגול הבא שלהם, אבל לפעמים לא. לפעמים לוקח להם יותר משבעה ימים, ואז אומרים שהבארדואה מת ונולד מחדש כבארדואה. זאת אומרת, יכול להיות כמה גלגולים של [בארדו]. זה לא קורה הרבה, אבל זה יכול לקרות. ואז אומרים לא יותר משבע פעמים. אז ביחד **ארבעים ותשעה** ימים זה המקסימום.

• **האם אפשר לעזור להם בבארדו?**

אנחנו יכולים לעזור להם כשהם בבארדו. איך אנו עוזרים? על-ידי תפילות. נגיד עכשיו, כשאבא שלי נפטר, אז עשו לכבודו טקס בסרה מיי במנזר. צריכים נזירים לעשות את זה, נזירים מאוד טהורים.

• **האם אפשר לעזור להם למצוא גלגול מוצלח?**

בדרך-כלל, זה כבר נקבע ברגע המוות. אי-אפשר לשנות את הקארמה הזאת. אנחנו נדבר על זה יותר בשבוע הבא.

• **האם אנחנו יכולים לראות אותם?**

התשובה היא כן, אבל זה לא פשוט. כתוב באבידהרמה קושה, צריך לקבל מה שהם קוראים **הליי צ'ן**. תגידו: **הליי צ'ן**

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་

Hlai Chen

זה עין החוכמה.

הפירוש המילולי של זה, זה 'העין של האלים'. צריך לקבל עין של האלים. וזה לא עין פיסית - זה מתייחס למצב מדיטיטיבי עמוק, שבו אנחנו יכולים לראות אותם. ויש תנאים שמונעים מאיתנו לראות אותם, והם מפורטים במקראה שלכם. תקראו שמה. למשל, אם אנחנו עסוקים מדי, או דעתנו מוסחת, או דברים שמפריעים למדיטציה - זה בדיוק הדברים שמפריעים לראות אותם.

הם יכולים לראות אחד את השני בתוך אותה המחלקה. זאת אומרת, כל אלה שנועדים להיות בני-אדם, יכולים לראות אחד את השני. כל אלה שהולכים להיות בעלי-חיים, יכולים לראות אחד את השני.

• **האם הם יכולים לראות אותנו?**

כן. יש להם הרבה יכולות על-חושיות. יש להם הרבה יכולות שאנחנו צריכים לפתח אותם על-ידי מדיטציה - להם יש. בעיקר יש להם את היכולת הפלאית לעבור מרחקים עצומים במהירות עצומה. צריכים את זה במיוחד, כי הם צריכים למצוא את ההורים שלהם.

מהקהל: אומרים שבן-אדם בזמן הלוויה שלו, אז הוא רואה מלמעלה את הלוויה שלו. את המשתתפים בלוויה שלו. וכאלה דברים.

המורה: כן, הבארדואה, יכול לראות אותנו. והוא שומע אותנו ומבין אותנו. אנחנו יכולים להשתמש בעובדות האלו לטובתם. על תהליך הגסיסה והמוות, ואיך נכון להתנהג, על כל זה נדבר.⁴

מהקהל: הם מודעים לגבי, הסמסרה. בזמן הבארדו? זאת אומרת יש את הידע הנרחב הזה של למה?

המורה: את באותו מיינד, אין לך פתאום מיינד מואר. אם אין לך אותו עכשיו, למה שיהיה לך אותו שם? אלא אם כן היוצאים מן הכלל, שזה הלאמות המאוד גבוהים, שמגיעים אז להארה.

מהקהל: אלא אם כן מישוהו הזכיר לך את זה בזמן המוות.

המורה: זה טוב להזכיר להם, אבל אין להם פתאום יותר חוכמה. מה שלא השגת בחיים האלה, הסיכוי שתשיגי את זה שמה, הוא כמעט אפס.

• **זה קיום מאוד לא נוח.**

הבארדואה, כל מה שמטריד אותו זה למצוא את הלידה הבאה שלו. הוא אחוז אמוק. הם יכולים לעוף מרחקים מהר. הם יכולים לעבור קירות, הרים, אין שום בעיה. יש רק שני מקומות שהם לא יכולים לעבור דרכם:

1. אחד, ככה כתוב, זה **בוֹדְגָאִיה** –איפה שהבודהה הגיע להארה. הם לא יכולים לחלוף דרך המקום הזה, הם נתקעים.

2. והמקום השני שהם לא יכולים לעבור דרכו, זה הרקמה של הרחם של האימא. ברגע שהם נכנסו לרחם, זהו. הם לא יכולים לצאת.

מהקהל: הם כלואים.

המורה: כלואים.

• **אלה שנועדו לגיהינום, הולכים עם הראש כלפי מטה,⁵**

וזה טיול קצר. תוך זמן קצר מאוד אחרי המוות הם כבר בגיהינום, ויש כאלה ששומעים את רחש הגיהינום עוד לפני שגמרו למות. זה מאוד עצוב. הם מתענים מאוד. ואלה שנועדו לעלות ללידה גבוהה, הולכים עם הראש כלפי מעלה.

• **יש להם קארמה להימשך להורים שלהם.**

אז כשההורים מתנים אהבים, הם נמשכים למקום הזה, זה מאוד אטרקטיבי להם. הם חושבים שגם להם יהיה שם כסף, וזה מן צורה של הזיה. הם חושבים שזה יהיה משהו נפלא, ואז נכנסים לרחם ונכלאים.

כמובן, שום דבר לא מצד עצמו, תזכרו. לפי הפרסנגיקה, הכל השלכה קארמית. המשיכה הזאת להורים העתידיים, היא מקארמה שעשינו עם אותם הורים. לאו דווקא היינו ילדים שלהם, אבל היה לנו קשר קארמי איתם, כזה או אחר.

שאלות עד כאן?

כן.

מהקהל: עכשיו, מה שאני מבינה זה שבין גלגול לגלגול, המקסימום יש לנו 49 ימים. זאת אומרת, גלגול נגמר, גלגול מתחיל, טק, טק, טק.

המורה: בדרך-כלל, כמעט תמיד, את אפילו לא ממצה את השבעה ימים. בדרך-כלל, זה דקות.

⁴ דיון זה ניתן במהלך הלימוד על מוות והקץ למוות.

⁵ ניתן לראות זאת בצירור שבועמ' 7.

מהקהל: הצורך שלהם לחפש, גוף, זה בגלל שבזמן החיים הם היו כל-כך אחוזים בגוף שלהם?
המורה: כן. זו שאלה נורא טובה. מאיפה האמוק הזה להתגלם, לקבל גלגול? זה בגלל האחיזה בגוף. הקארמה הזאת באה איתם.

מהקהל: יש גידול אוכלוסין, אז צריך להיות חוסר בקארמות.

המורה: גידול אוכלוסין איפה יש?

מהקהל: בעולם.

המורה: בעולם שלנו כמו שאת משליכה אותו כרגע. זה רק אחוז זעיר ממה שיש. יש ביליוני פלנטות מאוישות. השמונה ביליון, או מה שיש לנו, זה פסיק מכל היצורים. זה רק נקודה אחת של נתונים. זה לא אינדיקציה לכלום.

כיצד בוחר הברדואה את הוריו

מהקהל: יש הסברים איך הם בוחרים?

המורה: איך הם בוחרים את ההורים? זה קארמה. מאחר ששאלת, הלאמות אומרים שיש היום הרבה מאוד כְּאָרְדוּאָס שיש להם כבר קארמה להיות בני-אדם, והם לא מוצאים הורים. לא למצוא הורים - זה גם קארמה.

כן.

מהקהל: הלא אדם שמת, לוקח איתו את הקארמה שלו, אז אין קשר בין הקארמה של הילד לקארמה של ההורים?

המורה: יש קשר. לך ולילדים שלך הייתה קארמה שהביאה אתכם יחד. הייתה קארמה שהביאה אותם אליך, קשר שהיה לכם עוד קודם, שבגללו הם נמשכו להיות ילדים שלך. זה לא אומר שהקארמה היא לא אינדיבידואלית. כאילו רשום ב"גנים הקארמיים" שלך הקשר אתם.

מהקהל: אין השפעה ישירה של קארמה של הורים על קארמה של ילד?

המורה: לא. קארמה היא אינדיבידואלית, אבל בתוך הקארמה, יכול להיות: יש לי קארמה להיות מושפע על-ידי האדם ההוא. זה רשום. יש לי קארמה להיות יותר בקשר איתו ולא איתו. וזה למה, הדאלאי לאמה, כששמעתי אותו עכשיו בהודו, הוא דיבר על בודהיציטה ועל הרצון הזה להגיע להארה למען האחרים. הוא אומר: אלה שיש להם את הקארמה להגיע להארה דרכך, רק אתה יכול להביא. אז כל אחד חייב להגיע להארה, כי כל אחד נחוץ ליצורים שרק דרכו הם יכולים להגיע. ככה הוא נימק את זה. זה אחת הדרכים לנמק. באסכולות היותר גבוהות, ידברו קצת אחרת.

מהקהל: יש לי בהקשר הזה רק עוד שאלה אחת קטנה. אם באותו אופן שהצגת את הקשר הקארמתי בין הורה לילד, זה גם קשר קארמתי בין בני זוג?

המורה: כן. כל אדם שאת מרגישה קירבה איזושהי, יש קשר קארמי שמה.

מהקהל: קודם?

המורה: כן.

טולקו

כן?

מהקהל: אדם גומר לחיות, ולא נאחז בחיים, אז הוא כבר לא יהיה באמוק להתגלגל?

המורה: אז הוא כבר לא סתם אדם. אז קרוב לוודאי שהוא כבר מאוד מתקדם בדרכו. זה משהו אחר.

מהקהל: ואז הוא לא בארדואה? אז הוא לא באמוק למצוא לו גוף?

המורה: אדם שזוכה להארה, זה משהו אחר.

מהקהל: בעניין הזה של גלגולים של הדאלאי לאמה, אז לא מדובר שם על זה שצריך הרבה זמן?

המורה: השאלה של איציק: לפעמים אומרים שהדאלאי לאמה, נגיד, הולך לעולמו וחוזר – טולקו, מישהו שהוא התגלמות של ישות מוארת, לפעמים לוקח להם יותר מ-49 ימים.

זה נכון. כל מה שאמרנו כאן, לא חל על מי שהם טולקו. אלה כבר באים מתוך בחירה. זה לא תהליך זה לא תהליך של לידה מחדש, זה תהליך של emanation - של הופעה. הם מחליטים להופיע כבני-אדם למשל, כי זה יכול לעזור למישהו, או לתלמידים שלהם. והוא עושה מה שהכי טוב לכולם. אז אלה יכול לקחת להם זמן, זה לא חייב לקחת 49 ימים, והם גם לא חייבים לחזור. הם יכולים לבחור. להם יש שליטה.

מהקהל: אם הם כל-כך מודעים לצורך לעזור לסובלים, אז למה להתמהמה? למה שזה ייקח כל-כך הרבה זמן?

המורה: כי אולי יש מישהו אחר שצריך אותם יותר.

מהקהל: בפלנטה אחרת?

המורה: זה מיינד של בודהה. ואולי הם יכולים לעזור יותר טוב בצורה כזאת.

הערה: הם יכולים גם להתנדב להגיע לגיהינום כדי לעזור שם ליצורים.

המורה: גם זה, והבודהות עושים את זה.

מהקהל: כן? מה הם עושים שם?

המורה: עוזרים ליצורים. הבודהה מוכן להופיע כיצור גיהינום, שאלה סובלים נורא, כדי לעזור ליצורים שם.

(מנדלה)